

મુંબાઈની શેઠાણી.

આર્ય પાઠશાળા

કીર્તિ અને શ્રદ્ધા.

સુવરેલી રોકાણી—

છાને કહે છડેલી, પીટયા અને છાને કહે છડેલી
હું તો ફેશનમાં ઘેલી બનેલી—

પીટયા અને છાને કહે છડેલી.
ફીઅર તજને ડીયરની સાથે, ગાર્ડનમાં જાઉં હું વહેલી,
પોલશનની ટી અને દિલ્હીનાં બીસકુટ—

તાજાં તાજાં ખાઉં પહેલી;—પીટયા.
સાદીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર

સ્વપ્ને ન કોઈએ દીઠેલી,
પોલકાંને ચોળીઓનો પાર નથી મહારે
ફ્રેન્ડોએ પ્રેમંટ કીધેલી;—પીટયા.

નવસેરા હાર સાચા મોતીના મુંદર
બંગડીઓ માણેકે મઢેલી,

બેસી મોટરમાં જાઉં હું ચોપાટી
વીઘા હું પાકી ભણેલી;—પીટયા.

મી. એમ. બી. પટેલની પાસેથી હક બક્ષીત લઈ

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,

બુકસેલર—જહુલાલ નારણદાસ મુ. નડીઆદ.

સર્વ હક્ક પ્રકાશકને સ્વાધીન છે.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૦૪૦૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુંબઈના શેઠાઈ

વિષય ૬ - : ૬

પરણેવાનો પરતાવો.

શાગ)-(ઝેર ગયાને વેઠ ગયા વળી કાળા કેર ગયા કસ્નાર)

શેઠ:-

હતો કુંવારો આજ લગી હું પરણ્યાનું દીલ થાતું તું
પરણેલાં નજરે જોતાં હું તો હરખાતું તું -૧

ઘર દુકાનો વેચી દઇને રૂપીઆ સૌ લેળા કીધા
લાડીજીને હોંશે મળવા થોડા કંઈ કરજે લીધા -૨

ઝેરી પન્ડ્યા શુભ લગ્નથી કોઠ કર્યા સન્ને પુરા
સુખ સમૃદ્ધિ હોળીમાં હોમ્યું ઇજ્જતના કીધા ચુરા -૩

પ્રથમ આણે શાણી રાણી લાજ મહિં લયકાતાંતાં
સાથે ફરવાનું હું કહેતો ઇજ્જતમાં અચકાતાંતાં -૪

વચનો વહતાં ધીરે ધીરે બોલી લાગે બહુ સારી
મેં જાણ્યું જે કામ થયું છે સદ્ગુણી પામ્યો નારી -૫

પછી પધાર્યાં બીજે આણે પ્લોટ સહુ બદલાયો છે
બકરી જેન હું ગણતો તે વાઘ થઇને આવ્યાં છે -૬

બે ત્રણ દિવસ થયા એટલે મકાનમાં ખામી કાઢી
આ ઘ-માં હું નહીં રહેવાની કહીને રીસાયાં લાડી -૭

હુકમને મેં માનજ આપ્યું ઘર બીજું ભાડે લીધું
હાગીના માટે વડાલીએ આમંત્રણ બીજું લીધું -૮

નોટીસ મળતાં હું ગભરાયો તોપણ હિંતમ મેં રાખી
શું શું જોઈએ શાણી રચામા મૂખેથી ક્યોને બાખી -૯

ઝાંઝર જોડી મારે જોઈએ ઝેરીંગની જોડી લાવો
 લોકેટ ગીનીના સોનાનું લઈ વા'લા વેલા આવો -૧૦
 જગડીએની જોડી લાવો સચા મોતીની સ્વામી
 સાડી કસળી લાવો જેવી પહેરે છે મારી મામી -૧૧
 છુત્ત તઠાકો મેં તો કીધો પાઈ નથી પાસે મારી
 સઘળું વેચું દેલું કીધું ત્યારે પરણ્યો છું નારી -૧૨
 સુણતાં વા'લી વીલાં પડ્યા તરત તાડુકો કીધો
 પરણી તમને તેમાં કંડાને મેં શું કાંઈ ગુન્ડો કીધો-૧૩
 મેં માગ્યું તે મારે જોઈએ તેમાં કંઈએ નહિ ચલે
 થઈ લીખરી કેરી નારી તે તો આ હુંડે માવે -૧૪
 ઘાટી વીણુ ઘડીએ નહિ ચલે મનમાં લેજો વિચારી
 ગ્સેઈ હાથે રાધું છું તે માટે સમજે છું સાક્ષી -૧૫
 સુધી આખી સુધરી તેણે આપ ગદ્યા હમ્મગ જેવા
 દાખ થઈ માટે મીઠવો આદુ ને મરચાં લેવા -૧૬
 ઘાટી માફક ગણના લાગી ઓઠેથી અકળાવે છે
 નવા નવા બુદ્ધા ઉઠાડી આંતડી કકળાવે છે -૧૭
 તુર્ત રે કડો જવામ દે છે કદી જરા હું ગુસ્સે થઈ
 વેરીસેરી ઓમાયકુરખંઠ આઈ એમ ગોઈગાલ્યનાઉ-૧૮
 મયો જમાનો જુનો ચલી ફેસનમાં વહાલા મહાલો
 દાગીનો જુનો વેચી ફન નાનક જોવાને ચાલો -૧૯
 ટેલીફોનથી ટીફીટ કરાવો ફસ્ટ કલાસ રીઝર્વડ વહાલા
 અપ-ટુ-ડેટ ખનીને ચાલો વીચાર ચા કરવા ઠાલા -૨૦

શેઠ—(કંઠણાજનકે કથની)

(રાગ—ગઝલ)

સુધાગની મઝા ન્યારો, જમાને જય છે સારો
 જુઓને આ દશા યારો, અમારી આમ બાબત છે.
 જુઓઃ મુંબઈ તણી નારી, બતાવે ડોળ તે ભારી
 ફરે થઈ રચની રાણી, અમારી આમ બાબત છે.
 દયાળુ માં અને બાપે, લગન તો માહરાં કીધાં
 હિન્નાઓ તેડના આપું, અમારી આમ બાબત છે.
 હતી અમ દેશની અંદર, મહારી પ્રેમદા પ્યારી
 અમે અમ પાત્ર બે લાવી, અમારી આમ બાબત છે.
 કઈ કોઈ જાતનો ઓડર, નથી તે ધ્યાનમાં લેતી
 ફરે તે થઈને મદમાતી, અમારી આમ બાબત છે.
 બધાંએ ઘર તણું કામો, અમે અમ હસ્તથી કરતા
 દુઃખો છે જીંદગી મારી, અમારી આમ બાબત છે.
 બઈ મમ હસ્તથી પાણી, પછીથી ઉઠતી રાણી
 ચલાવે હુકમો શાણી, અમારી આમ બાબત છે.
 કરી હાતણુ પછી ઘરમાં, પદમણી પાટલે બેસે
 પછીથી ચાહ તે માગે, અમારી આમ બાબત છે.
 ઘરે વાસણુ બધા માંજી, રસોઈ હાથથી રાંધુ
 ફરે લોજન પછી પત્ની, અમારી આમ બાબત છે.

કરી પત્ની તણી સેવા, દશે તો નોકરી જાઉં
 પુરા પરતંત્ર ત્યાં થાવું, અમારી આમ બાબત છે.
 બધા આ કષ્ટને લીધે, દુખી આ જીવંતી થાતી
 ભલે મરવું અરે જોઈ, અમારી આમ બાબત છે.
 મઝા મુંબઈ તણી જોતાં, સુરખ ફેશન મહીં ફસતાં
 પછી પસ્તાઈને રડતા, અમારી આમ બાબત છે.
 પગાર પચીસ તો આવે, પ્રીયા પાંત્રીસ ખરચાવે
 દયા દીક્ષમાં નહિ લાવે, અમારી આમ બાબત છે.
 ખતાવે કમ ઘણું નારી, ચલાવે હુકમો ભારી
 ફેરે નીત બાગમાં રાણી, અમારી આમ બાબત છે.
 ઘરેણું અવનવાં માગે, વખતપર હાઠકા ભાંગે
 કહે શું કામ પરણ્યાતા, અમારી આમ બાબત છે.
 કરક નીત્યે નવું થાયે, રહું હું ઘેર જ્યાં સુધી
 કરે ઠણકા ખરા જોડા, અમારી આમ બાબત છે.
 પથાનીમાં પડી રહેતી, મીઠાઈ મોજથી ખાતી
 દુઃખી મમ જીવંતી થાતી, અમારી આમ બાબત છે.
 ભરું નીત્ય બીજ વહેનાં, છતાં સાજી નથી થાતી
 ચલાવે ઢોંગ બહુ જોડા, અમારી આમ બાબત છે.
 ખરીદી હાથથી કરતી, લખાવી નામ પર મારા
 કહો બીજ કયાં થકી ભરવું, અમારી આમ બાબત છે.
 મંગાવે અવનવી ચીજો, અમારે લાવવી કયાંથી
 નથી પેદાશ કંઈ, જોતી, અમારી આમ બાબત છે.

પથારી પ્રેમથી કરી પ્રીય ની હાજરી ભરી
 નથી નવરાશ પશુ પાની અમરી આન બાબત છે.
 ગુમાવી દેશની સુડી આજી પરદેશમાં આવી
 છતાં ખુશ ના થઈ નરી અમારી આમ બાબત છે.
 હતી અમ દેશની અદર બધાએ કમ ત્યાં કરતી
 નથી આજી કોઈથી ટરની અમારી આમ બાબત છે.
 વખત વીચ રીને રંડા કરે દર્શનનું ખાતું
 સીધાં ચાના ઘરમાં અમારી આમ બાબત છે.
 ચારેથી તે લઈ નાચાં લુંટાવે મલ યાવનનો
 ભરે પાડાં ઘરે પગલા અમાની આમ બાબત છે.
 હમેશાં આટલી યાદી કહે તું ક્યાંથી આવે છે
 ગયા છે ખાર જે વાગી અમારી આમ બાબત છે.
 ક્યાં દર્શન બહ માડાં ભર્યાંતાં પુલ હીંટોળે
 જામીની મેદની ઝાઝી અમારી આમ બાબત છે.
 સખાં એક મંદિરે આવી સુને ગઈ સગ બેલાવી
 તને કયકય તમે આવી અમરી આમ બાબત છે.
 મરી જંગલી બને શહેરી મવાલી ક્યાં સુધી રહેશે
 પથરી કેમ નથી કીખી અમાની આમ બાબત છે.
 સુતી ભઈ લોચ શેઠાણી જણાવી રીસ ઉપરથી
 પતિને રાક્ષમાં દાણી અમારી આમ બાબત છે.

શેઠ-શેઠાણીનો સંવાદ

(રાગ-ગઝલ)

શેઠાણી-અરે સ્વામી તમે મારા ઘઠાવો બંગડી ખ્યારા,
વળી હીરા તણી ચુની કહો તમ લાવશે ક્યારે.

શેઠ-અરે ખ્યારી હવે મારી સુંણાવું વાત હું સારી,
નથી પૈસા કને મારી કહે હું શું કઈ ખ્યારી.

શેઠાણી-ભગત કે દીનને આપો છતાં અહીં આમ શું લાખો,
ગમે તે આજથી કરીને મને તો સર્વ આણી દો.

શેઠ-ભગત કે દીનને હું તો જમાડું અન્ન ને પાણી,
પણ નહિ પાસ છે મારી રૂપીઆ નોટ કંઈ નારી.

શેઠાણી-રૂપીઆ સાઠ લાવો છો વળી ખીન્નું કમાવો છો,
છતાં માથું હલાવો છો કહો શું રીત એ સારી.

શેઠ-ખરચ સુંબઘ તણાં ભારી વળી જો થઈએ આભારી,
કહે શું હું કઈ ખ્યારી નથી કંઈ પાસ દ્રવ્ય મારી.

શેઠાણી-નહિ લાવો તમે બહાલા જરૂર હું જઈશ પીયર મારા.
પછીથી ચાચ તે કરજો વળી તેથીજ મારે શું,

શેઠ-અરે રંઠા કહું તુજને બતાવે બીક શું મુજને.
ભલે પીયર તારા થશે કંઈ હાલ મમ સારા.

શેઠાણી-પીય શું કામ હું જાઉં જઈપથી ઝેર હું ખાઉં,
પછી વંકુઠમાં જાઉં તહાં જઈ નામ દીપાવું.

શે - ન પૈસો ઝેરનો ખરચો તમે જઈ દૂપમાં મરજો,

સુખે જઈ નર્મમાં ઠરજો નહિ શીકર તમે કરજો.
 શેઠાણી-નહિ કંઈ નર્મમાં જાઉં ઝડપથી ભૂત હું થાઉં,
 ચૂસી તમ માતને ખાઉં ન સમજો જંપવા દેઉં.

શેઠ-વદોછો શું અરે સાચુ ભુવાને હું જઈ ચાચું,
 ભરૂં મરચાંથી તુજ ઠાચું ન ખઉં તુજ વીણુ હું કાચું.

લેખક-સૂણીને એવું શેઠાણી હૃદયમાં ખુબ અકળાણી,
 પતિને દાખમાં લેવા કરે છે ઢાંગ એ કેવા
 શીશો ઘાસતેલનો લાવી અમુલ્ય સાડી ભીંજાવી,
 પછીથી કાંડી સળગાવી—

શેઠાણી— કહે હું ઝટ બળી જાઉં.

ન જીવું હું મરી જાઉં સ્ત્રીહત્યા આળ આપીને,
 ચઠાવે ફાંસીએ સરકાર ન દેશે દોષ કંઈ મુજને,
 લેખક-ઠગાયો સ્ત્રીચરીત્રાથી પતિ ન મર્મ કંઈ સમજ્યો.

શેઠ-કહે હાથોં હવે બહાલી મુને તું માફ કર શાણી.
 નિસાસો શું અરે નાખે મુકું ઘરખાર ગીરો જઈ,
 સોમાજ શેઠ ધીરે છે રૂપેએ એક આનો લઈ.

કરૂં ઇચ્છા પુરી તારી વસાવું ખંગડી સારી,
 હીરાનો હાર જે સુંદર સવારે લાવું હું સત્વર.

લેખક-લખાણ આતું રહ્યું ખાકી લખું શું ભાગ બીજામાં ?
 આખો ઝટ મુજ ખુલી ગઈ સ્વપ્નની વાત પુરી થઈ.

સુધરેલાનો સંતાપ.

(રાગ-ગઝલ)

સુણો સાથી સુધારાના ! અરે ! સૌ આંહિ આવોને;
 તમારા ભાષણે બુદ્ધ્યો હવે રસ્તો ખતાવે.ને ! સુણો.
 તમારા રાહ પર ચાલી સુધારો ઘર વિષે ધાત્રી;
 પીધી મહેં ઝેરની ખ્યાલી તમે તેથી બચ.વે.ને ! સુણો.
 પ્રિયાનાં પોશાકાં લાવી નવીન પોશાક પહેાવી;
 ગરીબી ઘર વિષે આની હવે તેને હઠાવોને ! સુણો.
 પ્રિયા ઘર કાજને છોડી ચઢાવી ખૂટની જોડી;
 હવા ખાવા જતી દોલી કહે “નોકર વસાવોને” ! સુણો.
 “ નથી હું કાંઇ ભાઈચારી નથી કેં કામ કરનારી;
 હવે હઠદાર હું નારી નિયમપ્રરતું ખાલવોને ! સુણો.
 સુધારો આપણે માથે નહિ ખા.વઃ કઈં હાથે;
 પિયુષ રાંધવા માટે રસોયો એક લાવોને ! સુણો.
 મુશોભિત રૂસ લાવે.ને સરસ ચરમાં અપાવોને !
 હુકમ મારો ખાલવે.ને મહમ મુજને ખનાવોને ! સુણો.
 જવું ફરવા પમે ચાલી સુધારાની નહિ પહાલી;
 કિયો અં આપદા ટાળી સરસ સાઈકલ અપાવોને ! સુણો.
 બનું હું રાયની રાણી જવું નાટક વિષે જાની;
 ટકીટ લાવો તમાસાની સુધારાને વધાવોને સુણો.

મહું છે કામ તમ માથે તમે ના આપશો સાથે;
 પુલ્લભ કેન્દને માટે ત્રીકીટ બીજી મંગાવોને ! સુલો.
 અદેખા શું બનેા એમા પુલ્લભ સાથ છે તેમાં;
 સુધારો છે રહો જેના જરા નિથિ સ લવોને ! સુલો.
 સુધાનાના થયા સારી પછી ખટપટ કરે. જા શી !
 કરે અન્નનાઓ દાંતી કુધરાને હળવોને ! સુલો.
 સુધારો ના જુઓ યા ! તમેને જે આન પ્યારે;
 હવે લાગે મને ખારા ! ભલે ભપકો બતાવોને ! સુલો.
 ખરચ પોષાય કયમ આવું ? સુધારો સ્મરનો લાવું;
 પ્રિયાને કેમ સમજવું ? જન યુક્તિ જણાવોને ! સુલો.
 રસોયો દયા થકી રાખું હૃદયનું દુઃખ કયા દાખું ?
 નિસાસા હાય હું ન ખું દયા દિલમાં ધગવોને ! સુલો.
 છકેલી કંઈ થઈ નારી જરાએ લજ ના ધારી;
 પતિ તે. શાક તરકારી પતિવ્રત તે પળાવોને ! સુલો.
 લજબ્યા તાતને ! કેએ બનાવ્યા ભ્રાતને કેએ;
 હુબાબું કુળ હા ! કેએ ભલે દિલને મનાવોને ! સુલો.
 સુધારો એ તમારો તે ભલે તમને સુખારક હો !
 અરે પરતાઈ છું પુરો પ્રભુ તેથી બચાવોને ! સુલો.

*

*

*

*

સુલો શંકર કહે શાણા ભવાઈ આ સુધારાના
 સુલો ના કેપશો પ્યારા અરજ દિલમાં ઠસાવોને ! સુલો.
 લેખક—“મહિદાન્ત”-(તે શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા.)

કળિયુગના આદ્યો ! કે જુદી જમાનો !

(સગ-ગઝલ)

- કુડો કળીકાળ શો આવ્યો જમાનો ભાઈ બદલાયો,
અધર્મે ધર્મ ચંપાયો કળિતો સત્ય પર ફાવ્યો. —૧
- ગયુ આદ્યપણું ચાલી, ગઈ બ્રહ્મતેજની લાલી,
ગયા ભૂદેવ પીનારા, પ્રાણસભ સોમરસ પ્યાલી. —૨
- હવે તો સ્નાન સંધ્યામાં ઉડે છે બહાર બોટલનો,
બલ્લિકા ગાનનો ચસ્કો, પડ્યો છે હાથ હોટલનો. —૩
- ગરજ ગાયત્રીની શી છે રમે રૂપચક્રમાં મનડુ
દેવ મંદીર હંબગ ૨ છે, ત્રિયા સાટે તપે મનડુ. —૪
- સમાધિ ધ્યાન આચરણા, જગતને ધુતવા ધાર્યા,
વળી પ્રાણાયમે ધ્યાનો, મધુર મિષ્ટાનનાં પ્યારાં. —૫
- ચમકતું તેજ આદ્યપણું. દિસે છે બાબરાંઝ માંહે
વૈશ્વદેવજ સદા થાતું, જમે છે લોજમાં જ્યાંહે. —૬
- અને અહુતિમાંતો, પાઉં બીસ્કીટ ચૂકા ઇરાનીનો,
ધુન્ડપાને ૪ થતા યજ્ઞો, ખરો ભપકો જુવાનીનો. —૭
- લટકતી ટાઈ ઉપવીતમાં, ગળે ફદાક્ષમાં કોલર,
લગાવી પેન્ટને પટ્ટો, કહું અગબામણું પોતર. —૮
- પગેથી પાવડી જાતાં છુટ બો-સ્ટોકનાં આવ્યાં,

(૧) લક્ષ્મી (૨) ગપાલક (૩) ફેન્સી વાગ (૪) સીપારેટના કુમાર.

બિચારી ગૌમુખી હારી ફપાળાં બેગબાઈ ફાળ્યાં. —૬
 શ્રવણમાં ડેઈલી પેપરને મનનમાં તાર ફટરના,
 સમાધિ વાફુણી પીને અહો મુવાય ગટરમાં. —૧૦
 શુદ્ધ સ્વાધ્યાયમાં શોધ્યું સીનેમા રંગ ભેરંગી,
 અને પારાયણે નાટક બીરાજે સાથમાં લાંગી. —૧૧
 સગવડને શોખને ખાતર કીધું ઘર સાફ વાળીને,
 વસાવ્યાં સૂટ ! અંગરખાં અને ખંઠી ખાળીને. —૧૨
 શ્વશુર અડવાસમાં તિથી અરે ! મહા ખ્યાલી ગંગાજળ,
 પિતૃભક્તિમાં ગાળો ભેળવી અરે ! એતો મુપુતનું બળ—૧૩
 સમાગમ સંતનો થાતો જઈ વારાંગના વાસે,
 ગીતાનો પાઠ તો થાતો સદા નોવેલમાં ભાસે. —૧૪
 બનીને શિષ્ય ઇન્દ્રના શુદ્ધો પાદરી કીધા,
 નમસ્કારે પરસ્પરમાં અલો-હો; હાથ લઈ લીધા. —૧૫
 વળી સદ્ગો સદુદ્યમમાં આત્મ હિત સ્પોર્ટિંગ કલ્પનમાં,
 જીવન સાફલ્ય પર-સેવા કરી જીભડીની લપલપમાં—૧૬
 વરદ હસ્તે સદા દેતા સફળ વરદાનને સહેજે;
 વળી કોષે ભરાતાં શ્રાપ દેતા પ્રદાન તેજે. —૧૭
 અહો ! ભૂદેવ માંગે છે આજ ભિક્ષા ઘરોઘરમાં,
 ન તરણું તુટતું લાડુ જમી મસ્તાન હરહરમાં. —૧૮
 જગતના જે શુદ્ધ આજે કયા માંગે ફકીરોથી,
 સુલી નિજ તેજ આત્માનું કપાચે છે અમિરોથી. —૧૯

જાણિ સુનિ પુર્વજો જેના કર્મયોગી મહા જ્ઞાની,
 નિરક્ષર પ્રજ્ઞ સતોના ગણુતા આજ બગ ધ્યાની-૧૦
 કર્મ કાંડે મર્યા રહેતા જીવન નિજ શુદ્ધ ગાળીને,
 વૃત્તિઓ સયમે રાખાં કામ ને ક્રોધ બાળીને-૨૧
 ન જેને સ્વપ્નમાં નિજ સ્વાર્થના દર્શન કદિ થતાં,
 ન તપ જપ ત્યાગને સેવા વિના સત્કાર્ય દંખાતાં-૨૨
 અરેરે ! આજના પ્રજ્ઞાણુ વિસારી ધન નિજ બેઠા,
 સુકી સત્કર્મન ભક્તિ ક્રિયક કળી કાળમાં પેઠા-૨૩
 તારા શકતા ન પોતે કેમ તારે વિશ્વ વાસીને ?
 અરેરે આજતો આપુ જગત્ રહ્યું છેક ત્રસીને-૨૪
 હશે કે વીરલા પ્રાજ્ઞાણુ સદા પ્રજ્ઞત્વના ખ્યસી,
 સનાતન શુદ્ધ પરમાર્થી જતા જે પાપથી ત્રાસી-૨૫
 પરંતુ જ્યાં નજર નાંખું જડે છે પ્રાજ્ઞાણુ કળીના,
 નિરક્ષર તેજ દિનને પશુ બગથી બન્યા બળિયા-૨૬
 અકલ્પિત મહા નૃપતિ સદા સત્કાર કરતાતા,
 અદ્ય રંજ પ્રાજ્ઞાણુની ભક્તિ ભાપે શિર ધરતાતા-૨૭
 વળી નિજ આસને પધરાવતાં ફળ ફુલ અર્પીને,
 જનીને દાસ રાજાઓ ખડા રહે હાથ બેડીને-૨૮
 મહા બળવાન રાજાઓ દયીતા અર્પતા પ્રીતે,
 અને ભભાતુ પદ અર્પી કરંતા સેવ દ્રઢ ચિત્તે-૨૯
 વળી ક્યાં પ્રજ્ઞા દયિતાઓ મહા ગંભીર સિદ્ધાંત શી,
 અને ક્યાં આજની એ બ્રામણીઓ હા ? ગોવાલજી શી-૩૦

અરે અ બ્રહ્મ સંતાનો, ગયા સંતાઈ કયાં આજે ?
 ગયા કયાં જ્ઞાની પાંડિતો, દિગંતે કીર્તિ જસ ગાજે ૩૧
 બ્રહ્મને જાણનારાઓ, ખરા બ્રાહ્મણ કહેવાયે !
 તત્ત્વ પીછાણનારાઓ, ખરા દ્વિજરાજ કહેવાયે ! ૩૨
 વળી સાત્ત્વિક વૃત્તિના, શુદ્ધ પંડિત કહેવાયે !
 શૂંવીર ધર્મ અભિમાની પ્રખર ભૂદેવ ! કહેવાયે ! ૩૩
 કળિના બ્રાહ્મણો ભિક્ષા, મદિરા માંસમાં ડુબ્યા,
 વિષય, જર, વેર, ને ઝેરે અરે ! માથા સુધી ખુખ્યા ૩૪
 અમે બ્રાહ્મણ પ્રભુ ખ્યારા, કહી ખુખારો કરનારા
 રહ્યા છે ભટના જેવા, મુછાએ હાથ ધગનારા ૩૫
 કહું હું ધન્ય કે ધિક્કાર, કળિના બ્રાહ્મણો તમને ?
 અહિંસા વિસરી બેઠા, શીખ્યા તદબીર તાલીમને ૩૬
 કહો કેમ મેળવી શક્યો ? તમે મુક્તિ પ્રભુ પદને
 જગત્ ઉદ્ધારશો શું આપ, વિસરીયમ નિયમ જપને ૩૭
 બુવો વંમાનને બદલે, તમારે માટ યમ આબ્યા
 સ્વર્ગ-મુક્તિ સટે તમને ઘસરહી નકંમાં જાવા ૩૮
 થશે ઇન્સાફ દરખાસે, તમારો ધર્મના રાજ્યે !
 ન રૌરવ નકં વીણુ બીણ જગ્યા તમને ભલે છાજે ૩૯
 હજીયે સાંભળી શિક્ષા, ઋષિ મુનિ પુર્વજે કેરી
 મણિમય બ્રાહ્મણો કળિના, મરો સ્વકર્મે ના ફેરી ૪૦
 (લેખક શ્રીયુત મણિલાલ મોહનલાલ-પાદરાકર)

મુ. પાદરા, તા. વડોદરા.

ઘાતકી પીતા (ચાને) લાગન કે ચીતા

(રાગ-પઝલ)

- પ્રભુ ખ્યારા દયા નિધી, પિતાજી પાય હું લાગુ;
 બચાવેને મને બાપુ, શરણુ હું આપનું માણું. ૧
 થયો શત્રુ પિતા મારો, અરે મમ રક્તનો ખ્યાસી;
 કહું આ કષ્ટ હું કેને, ઉગારો દીન આ દાસી. ૨
 બાજરે વેચવા બેઠો, ગરીબ આ ગાયને પાપી;
 કરે સુઝ માંસનો પૈસો, કલેણું માહરું કાપી. ૩
 ઘુવઠ ધરડા તણી સાથે, વરાવાને સુને ધારે;
 બનીને અંધ લક્ષ્મીમાં, પિતા નિજ પુત્રીને મારે. ૪
 ગરીમી ટાળવા માટે, પિતા નિજ પુત્રીને વેચે;
 ખરે નિજ સ્વાર્થને માટે, મઠા સાથે સુને દેશે. ૫
 બીચારી માત મારીનું, કહ્યું જમ દુત ના માને;
 કકળતી તે બહુ બારે, કથન કંઈ ના સુણે કાને. ૬
 નથી કંઈ આશ અવનીમાં, હવે બાકી રહી મનમાં
 નિહાળી સૃષ્ટિનાં સુખો, ઉઠે છે આગ આ તનમાં. ૭
 અરે ઓ મા મારીરે, ખરે ઓ જન્મની દાતા;
 બહુ આબાર તેં કીધો, ઉછેરીને સુને માતા. ૮
 નગુણી થઈ અરે હુંતો જહું છું સાથરે તારો;
 જહું સ્વર્ગને વાટે, ગણીને દેહને ખારો. ૯

સકળ સુષ્ટી તણા સ્વ મી ક્ષમા મમ દોષની દેખે;
 કૃપાળુ ઇશ બહુ નામી શબ્દ આ રંકને લેખે. ૧૦
 પછી તે રંક બાળાએ ભરીને ઝેરની ખ્યાલી;
 ગણીને તેડને અમૃત ઝપાટેથી કરી ખાલી. ૧૧
 થયો લક્ષ્મી તણા લોભે પિતા પુત્રી તણા ધાલી;
 કહે મધવ ખરે એતો ગણાયે જગનમાં પાપી. ૧૨

મહારૂં સ્વપ્નું

(રાગ-આખ વિના અંધારૂં રે.)

નારી વિના ઘેર તાળું રે, સદાય મહારે નાની વીના ઘેર તાળું;
 એતો દીપક છતાં અંધારૂં રે— સદાય મહારે. ૧
 જઈ પનથટ પર હું બેસું રસીક રૂપાળી રામા દેખું;
 રડું અંતર નારી સાડું સાડું રે— સદાય મહારે. ૨
 સવારમાં બાળું છું જ્યારે દળવું પડે હાથે મહારે;
 માણુ વાસણુ-વાસીદું વાળું વાળું રે— સદાય મહારે. ૩
 પાણી લાવું છું માથે નહિ કેંઈ આવે સાથે;
 જગમાં જીવતર માડું ખાડું ખાડું રે— સદાય મહારે. ૪
 સતનારાયણ તમે કૃપાળું વાઢા મેણું જો ભાગો મહારૂં;
 શીરો ધરાવા ધારૂં ધારૂં રે— સદાય મહારે. ૫
 એવી જખના કરતો કરતો જઈને કુવા પર સુતો;
 આવી નિંદ્રા સ્વપ્નું બાળું બાળું રે— સદાય મહારે. ૬
 જ્ઞાતિ બહુ પહર આગ્યા પરજાવવા ઝેરી લાગ્યા;
 શ્રીકૃષ્ણ ગોરે મને આલ્યુ આલ્યું રે— સદાય મહારે. ૭

મામા માસા કાકા કહે છે આ કન્યા અતિ સુંદર છે;
 થઈ ખુશી ખુશી નિહાળું રે— સદાય મ્હારે. ૮
 જ્ઞાતિલાને લોજન દીધાં દુધપાક પુરી ભણ્યાં કીધાં
 વરઘોડે ફરવા ધાડું ધાડું રે— સદાય મ્હારે. ૯
 નટપુરથી આણ્યાં તાસાં રબકનાં સુરતી વાળાં;
 ઘોડો સુંદર શણગારું શણગારું રે— સદાય મ્હારે. ૧૦
 બની ઠણી મુદર અલખેલો વઘોડો ફરવા નીકળેલો;
 અંતર મનમુખા ધાડું ધાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૧
 ઊંચીને બાળક અવતરીયું નામ રૂડો રતનો પડીયું;
 કીસ્મત ફળીયું સાડું સાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૨
 પાંચ વરસનો રતનો થાતાં મહિમાગર નહાવા બતાં;
 દુઃખનું આબુનું વાદળ કાળું કાળું રે—સદાય મ્હારે. ૧૩
 ગાઠી સામ સામી અથડાઈ અમ દેન ગઈ તેથી ઉથલાઈ;
 પઢ્યો કુવામાં પાણી ભાળું ભાળું રે—સદાય મ્હારે. ૧૪
 પાંચ શેર જ્યાં પાણી પીધું વહુ-બાળક કયાથી દેખું;
 દુઃખ શું ઉઘ્યાડું ઉઘ્યાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૫
 મુસાફર એક દયા લાભ્યો બહાર કુવામાંથી કાઢ્યો;
 નારીનો મોહ વીઢાડું વીઢાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૬

ઉમરેઠ. બટવાડી પેળને નાકે આવેલા સરસ્વતી પ્રી. પ્રેસમાં
 રતીલાલ બાલકૃષ્ણ ત્રિવેદીએ પ્રકાશક જદુનાથ નારાયણસ
 નડીયાદવાળાને માટે છાપી.

સસ્તી કીંમતમાં ઉત્તમ વાંચન તૈયાર છે.

અસહકાર વીણા	રૂ. ૦-૧-૦
સ્વદેશકાવ્ય-અલીબીરાદરોના જોલના ફેરા સાથે	રૂ. ૦-૧-૦			
સ્વદેશ દૃષ્ટિ-પંજાબ અને પરદેશી...	...	રૂ. ૦-૧-૦		
રાષ્ટ્રીય ગરબા-સ્વરાજ્ય ગજના	...	રૂ. ૦-૧-૬		
મુખામની શેઠાણી-મુધરેલી મુંદરી...	...	રૂ. ૦-૧-૦		
સંગીત-શશીકળા-સચીત્ર વાર્તા	...	રૂ. ૦-૬-૦		
કુલીન કન્યા-સચીત્ર વાર્તા...	...	રૂ. ૦-૪-૦		
કમનસીબ કમળા-સચીત્ર વાર્તા	...	રૂ. ૦-૪-૦		
મહાભારત અઢારે પવ, સચીત્ર	...	રૂ. ૩-૦-૦		
ચહાદવીની ચડાઈ-જમાનાનો જુલમ	...	રૂ. ૦-૧-૦		
મુખામની શેઠાણી ભાગ ૨	...	રૂ. ૦-૧-૦		

એ સીવાય તમામ જાતનાં પુસ્તકો હુમારી પાસેથી મળી શકશે.

બુકસેલરો અને ફેરી કરનારા શ્રદ્ધસ્થાને ભરપૂર કમી-શન આપવામાં આવે છે.

બુકસેલર જહુલાલ નારણદાસ,

ઠ. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે,

મુ. નડીઆદ.

જસમાઈનનો આયોડાઈઝડ

સારસાપરેલા.

લોહી સુધારી શરીરને નિરોગી બનાવ-
નારી ખરી ખાત્રીની દવા.

જસમાઈનનો આયોડાઈઝડ સારસા પરેલા
આજકાલ ઘણોજ વખણાય છે. ખસ, લુખસ,
દરાજ, ખરજવાં, ગડગુમડ, પ્રમેહ, ચાંદી,
વિસ્ફોટીક, કઠમાળ, કોઠ અને સામાન્ય
નબળાઈ માટે ખાસ કરીને આ જસમાઈનનો
સારસાપરેલા વાપરવા ડાક્ટરો ભલામણ કરે
છે, સંધીવામાં તેનો ગુણ અજબ જેવો છે.
કીંમત રૂ. ૧૧૧. વી. પી. થી રૂ. ૧૧૧૧.
૩ શીશીના રૂ. ૫) =. ૬ શીશીના રૂ. ૯) =.

મેનેજર—જસમાઈન એજન્સી,

મુ. નડીઆદ (ગુજરાત)

આ ટાઇટલ “મહેશ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ (૫૫૦ ગાયવાડી, ગીરગામ રોડ,
મુંબઈ-૪.) માં ગુણવંતલાલ હોટાલાલ દેસાઈએ છાપ્યું છે.

